

המחלקה למדיניות ציבורית

סמינר מעשי לתואר שני

אפיון בית ספר תיכון בקריית אונו

שם הקורס : שלטון מקומי ועירוניות

מס' הקורס : 1082418901

מגישה : טליה זוסמן, אלירז ביטון, דניאל דז'בסרוב

מרצה : אופיר פז פינס, עוזרת הוראה : מיטל פלג מזרחי

תאריך הגשה : 18/9/2022

תוכן עניינים

1	תקציר מנהלים.....	עמ' 3
2	רקע וסריקת ספרות.....	עמ' 4
3	הגדרת הבעיה, יעדים ומטרות.....	עמ' 5
4	קריטריונים למשקל.....	עמ' 6
5	חלופות מוצעות:.....	עמ' 7-10
6	חלופה 0:.....	עמ' 7
7	חלופה 1:.....	עמ' 7
8	חלופה 2:.....	עמ' 8-9
9	חלופה 3:.....	עמ' 9-10
10	ניתוח החלופות.....	עמ' 10-11
11	המלצה.....	עמ' 11
12	סיכום.....	עמ' 12-13
13	ביבליוגרפיה.....	עמ' 14
14	נספחים.....	עמ' 15-17

תקציר :

רקע : קריית אונו היא עיר המתאפיינת באיכות וגיוון החינוך. עקב גדילה וצמיחה של העיר בשנים האחרונות עולה צורך להקמת תיכון נוסף. ראש העיר ואגף החינוך מתלבטים אודות המודל הנכון והמתאים למאה 21. תוך שימת דגש למתן פתרון שיטיב עם כלל החינוך בעיר.

מטרות : 1. מתן מענה איכותי לתיכון החדש שיאפשר את קידום שני התיכונים . 2. ניטור הצרכים והציפיות של התלמידים וההורים. 3. לבחון את אופן חלוקת התלמידים בין התיכונים.

שיטת עבודה : את מחקרנו נכתוב כנייר מדיניות. לאחר תהליך של איסוף נתונים על ידי ראיונות ופגישות עם בעלי תפקידים באגף חינוך ואנשי מקצוע שעשו תהליכים דומים, העברת שאלון לתושבי העיר (תלמידים, הורים ומורים) . בחירת חלופות מתאימות על ידי סקירת ספרות ובחינת המודלים הקיימים בארץ ובעולם. ניתוח החלופות על פי קריטריונים מתאמים. גיבוש המלצות לביצוע.

תוצאות : ניתוח החלופות על פי קריטריונים יצא כי תיכון ליזמות קיבל את התעדוף הגבוה ביותר אחריו בפער קטן נמצא המודל של מנהיגות וקיימות. חלופה אפס שומרת על המצב הקיים נמצאה בתעדוף הנמוך ביותר.

מסקנות : החלופה המיטבית למודל החינוך בעיר קריית אונו היא הקמת תיכון ליזמות בעיר דבר שמבקש להביא חדשנות, יצירתיות וביקורתיות שחשובים לדור העתיד בטווח הארוך. מודל זה יעודד תחרותיות חיובית בין שני התיכונים.

רקע וסקירת ספרות:

מערכת החינוך היא חלק בלתי נפרד מחיי כל אחד מאתנו אזרחי מדינת ישראל. בתי הספר מקבלים לשורותיהם את האוצרות היקרים לנו מכל - ילדנו, דור העתיד. זאת במטרה להעניק חינוך אשר יאפשר להם להבין את העולם כמו גם את עצמם ואף למצוא את מיקומם בו.

בישראל קיים חוק לימוד חובה¹, התש"ט-1949 לפיו, על המדינה לספק עבור כל ילד חינוך. בין התיקונים שבוצעו ב-2012 עקב המחאה החברתית הוחלט כי ילד חייב לטול חלק במסגרת חינוכית החל מגיל 3 ועד 18 "בחינם", כולל החובה להופעה סדירה, מה שהופך את החינוך לנגיש יותר.

מערכת החינוך ממעטת להשתנות. סבינו, סבתותינו, הורינו ואנחנו זכינו ללמוד במודל בעל מדיניות אפקטיבית אשר הוכיח עצמו לא אחת. לכן, "שומרי החומות" של מערכת החינוך טוענים כי, "אין חדש תחת השמש" שכן, ניתן לראות גידול ניכר במספר הניגשים והזכאים לתעודת בגרות, לומדי התארים באוניברסיטאות וכל שכן, במכללות לאורך השנים. הרי זהו סממן לצמצום פערים בין קבוצות והגדלת שוויון הזדמנויות בחברה.

היום יותר מתמיד המודעות וחשיבות לחינוך ככלל וההשכלה בפרט הינה מפתח ליצירת מוביליות. מוביליות היא היכולת לעלות ולרדת ברבדים של החברה בה אנו חיים הן מההיבט הכלכלי והן החברתי. למוביליות קשר הדוק לשיוויון הזדמנויות כלומר, דרך פתוחה לבעלי כישרונות. שום מכשול ממלכתי אינו צריך למנוע מבני אדם להשיג את העמדות המתאימות להם לפי רצונותיהם (פרידמן, 1979; טומין, 1992).

טענות כאמור אלה אינן נוגעות למיצוי פוטנציאל התלמיד או לתוצאות הנמוכות אותן משיגים תלמידים במבחנים הבינלאומיים כגון, מבחן PISA ו PIAAC (התאמת מערכת החינוך למאה 21, 2019). עולמינו משתנה, מתקדם ומתפתח מיום ליום. חשוב להקנות לתלמידים כלים כדי שיוכלו להתמודד עם קצב החיים המשתנה באופן תדיר. לכן, למידה לשם למידה אינה מספיקה עוד. החינוך היום יותר מתמיד מבקש לראות את אותה "תמורת השקעה" דרך מיצוי יכולת התלמיד כפרט חושב ויצירתי דרך אותם "כלים" המוזכרים במחקרים אקדמיים רבים: "ניהול מידע, חשיבה ביקורתית, יצירתיות וחדשנות, פתרון בעיות, שיתוף פעולה, תקשורת, כישורים טכניים דיגיטליים, הכוונה עצמית, למידה לאורך החיים, מודעות אתית, מודעות תרבותית וגמישות." (התאמת מערכת החינוך למאה 21, 2019 עמ' 17).

בעזרת עבודה זו, נבקש לבחון את המענים המיטביים כמו גם, האתגרים השונים שהקמת התיכון החדש תביא לפתחה שלהעיר קריית אונו.

¹ מוכר בכינויו "חוק חינוך חובה" עקב התיקון שעבר בשנת 2012 כתוצאה מהמחאה החברתית.

הגדרת הבעיה:

מזמין נייר מדיניות זה, ראש עריית קריית אונו, סגנו מחזיק תיק החינוך ושאר עובדי אגף החינוך בעיר, מבינים היטב את המגמות הגלובליות ומבקשים לשפר את היצע אפשרויות החינוך בקריית אונו בהתאם לחזון, רמת הלימוד וצורכי התלמידים. תיכון "בן צבי" הממוקם בין חמשת התיכונים המובילים ברמה הארצית הינו גם היחיד בעיר. תיכון זה נחשב עם מגוון מגמות רחב מאוד אך, נמצא בתפוסה מלאה.

בשלב איסוף הנתונים עלה כי, הקמת תיכון חדש צריכה לתת מענה שלא יפגע במעמד התיכון הקיים אך, יאפשר לתיכון החדש להעניק מענה הולם וייחודי כדי, למשוך לשורותיו תלמידים איכותיים. אופן שיבוץ התלמידים בבתי הספר השונים יכול להוות מכשול להטמעת התהליך ואף, יכול להשפיע על שביעות רצון ההורים והתלמידים.

על כן, קיימת התלבטות לגבי אופי התיכון החדש שיקום ואופן החלוקה של התלמידים בין התיכונים בעיר בשנת 2023. לאור זאת, שאלת המחקר נייר מדיניות זה היא: **מה יהיה המודל של התיכון החדש שעתיד להיפתח בקריית אונו אשר ישפר את איכות החינוך בעיר?**

מטרות ויעדים:

- מתן מענה איכותי לתיכון - ביצוע סקר שוק גלובלי אודות מודלים ותיכונים מובילים בארץ ועולם בתחום החינוך. נציע מספר חלופות אפשריות אשר מתאימות לרוח התקופה וצורכי התלמידים היום כך שיזכו לכלים, ערכים וחינוך רלוונטיים וייחודיים.
- ניטור הצרכים והציפיות - הבנת רצון תלמידי התיכון בהווה ובעתיד כמו גם, של ההורים. כמו גם, הבנה אודות ציפיותיהם ממערכת החינוך בזמן לימודי התיכון. זאת, במטרה ליצור שביעות רצון מקסימלית.
- אופן חלוקת התלמידים בין התיכונים - עד כה היה תיכון אחד בלבד לעיר. לכן, היה ברור כי בסופו של יום כלל התלמידים הרשומים במערכת החינוך בעיר יסיימו את חוק לימודיהם ב"תיכון בן צבי". אך עתה נפתח תיכון חדש העתיד להיות צמוד לתיכון הנוכחי. יש מקום להבין מה היא הדרך הטובה ביותר לחלק את התלמידים בין בתי הספר.

קריטריונים למשקל:

את החלופות לאופי התיכון החדש בקרית אונו שיוצגו במאמר זה, ניתן לבחון על פי הקריטריונים הבאים:

אפקטיביות- בקריטריון הזה נבחן עד כמה החלופה מהווה מענה חינוכי הולם לצורכי התלמידים בהתאם לאופי העיר. כאשר הגדרנו שהחלופה תשפר את מערכת החינוך בעיר ותהווה אלטרנטיבה ראויה לתיכון הקיים. מכיוון שזהו קריטריון איכותי הוא קיבל משקל של 15%.

ישימות מעשית- הקריטריון הזה בוחן את המשאבים הנדרשים לביצוע החלופה המוצעת. הפרמטרים שנבדקים בתוך הקריטריון הזה הם: עלויות ההקמה הכלכליות, כוח האדם הנדרש להקמה ולהפעלת התיכון והמשאבים הסביבתיים כמו שטח בית הספר, כיתות מיוחדות, ציוד ספציפי הנדרש לחלופה שאינו מגיע עם הסל ממושרד החינוך. קריטריון זה הוא כמותי ולכן קיבל משקל של 25%

תחרותיות – בעזרת הקריטריון הזה ניתן לבחון האם החלופה מהווה קרקע לתחרותיות שתשמש מנוע לשיפור והתקדמות מערכת החינוך בעיר. קיימים מחקרים המראים כי תחרותיות בין בתי ספר יכולה להביא לקידום מערכת החינוך כולה (פרידמן, 1979). קריטריון זה הוא קריטריון איכותי אך הוא נותן מענה משמעותי לשאלת המחקר שהיא שיפור מערכת החינוך ולכן קיבל משקל של 20%.

חירות לבחור- קריטריון זה יבחן האם החלופה מאפשרת לתמיד לבחור באיזה בית ספר הוא רוצה ללמוד. הבחירה בקריטריון זה נמצאת בקשר ישיר עם מטרות המחקר לשיפור מערכת החינוך מתוך תפיסה כי בחירת התלמיד את בית הספר או העיסוק נמצא כמגדיל את תחושת השייכות והמוטיבציה דבר שמביא להישגים טובים יותר בקרב התלמידים (Gregory & Kaufeldt, 2015). קריטריון זה הוא איכותי ולכן קיבל משקל של 15%.

שביעות רצון- זהו קריטריון אשר בוחן את העדפות קהל היעד, תלמידים, הורים ומורים. מתוך הנחה כי לרצון קהל היעד יש משקל משמעותי בהצלחת המהלך ויביא להישגים טובים יותר מבחינה לימודית וחברתית. הנתונים לקריטריון זה נאספו בסקר מקוון שנעשה בה הוצגו לציבור מספר חלופות ודגשים בהם היה בנוסף, שיתוף הציבור ומתן מקום להבעת דעה יביא לשיתוף פעולה מיטבי וקבלת ההחלטה גם כאשר אינה רצונו הספציפי של אותו אדם. קריטריון זה הינו כמותי ולכן קיבל משקל של 25%.

(ראה נספח מספר 1)

חלופות מוצעות:

חלופה 0:

חלופה 0 היא חלופה אשר מציעה להשאיר את המצב כפי שהוא כיום. משמע, להקים תיכון הדומה לתיכון הקיים במתכונת החינוכית והלימודית. התיכון הקיים מוביל ומוצלח בכל קנה מידה וניתן ל"שכפל" את מה שהצליח עד כה.

חלופה 1: תיכון ליזמות וחדשנות

בתיכונים העוסקים ביזמות המטרה הינה להכשיר בני נוער להובלת יזמות בעולם העסקים והתעשייה ולתת להם כלים ייחודיים פורצי דרך לעולם המחר. החיבור בין החינוך לתעשייה הוא מנוע צמיחה למנהיגות צעירה, יצירתית ויוזמת בחברה הישראלית. (בן עמי, 2019)

עיסוק בהעצמת תלמידים לא רק עם חשיבה יזמית, אלא גם מתן כישורים, ידע וההתנהגויות שיכולים לשרת אותם ללא קשר למסלול הקריירה. זוהי למידה בעולם האמיתי שיכולה להכשיר את התלמידים להצלחה ארוכת טווח.

בישראל יש מספר בתי ספר בעלי מגמות יזמות משמעותיות, לדוג' ניתן ללמוד ממרכזי היזמות של רשת עמל (אתר עמל). במשך השנה יש במרכזי היזמות של עמל סדנאות למידה והתנסות כיצד להוביל יוזמה מהכוח אל הפועל, הדרכה מקצועית וחניכה אישית ממיטב המומחים, מפגשים עם מנכ"לים ומובילי יזמות מעולם ההייטק והתעשייה וחיבור עם הקהילה.

משרד החינוך מעודד את בניית הגשר בין ההשכלה הפורמלית הנרכשת בבית הספר, לבין המיומנויות וההרגלים הנדרשים להשתלב בסביבות העבודה המשתנות והחדשניות של המאה ה-21- ניתן למצוא מדריכים רבים והכשרות און-ליין. כמו כן, משרד החינוך מאפשר לעשות בגרות מורחבת ביזמות.

גם בעולם יש תיכונים מוצלחים שחרתו על דגלם את נושא היזמות. לדוגמא ניתן לראות את תיכון דרום טפולה (Woolner, Hall, Higgins, McCaughe, Wall, 2007)

מערכת החינוך הפינית מדורגת באופן עקבי כאחד מהטובות בעולם ותיכון דרום טפולה מדורג כאחד מבתי הספר הטובים בארץ. הוקם בשנת 1958, ומשרת כיום למעלה מ-500 תלמידים, בשילוב תוכנית הלימודים הלאומית הפינית עם התמקדות ייחודית בשיתוף פעולה באמצעות יזמות, אזרחות פעילה ומודעות חברתית.

תכנית הלימודים מתמקדת בפיתוח שיתוף פעולה וכישורים בין אישיים באמצעות יישום בעולם האמיתי. בתוך התוכנית היזמות הצעירה של בית הספר, למשל, התלמידים עובדים בקבוצות כדי לעצב וליצור עסקים משלהם לאורך כל השנה. קבוצות תלמידים מתחרות בתחרויות ארציות נגד תלמידים זמים אחרים.

בית הספר עובד עם מספר חברות מהמגזר הפרטי, כולל DELL, Hewlett-Packard ו-Microsoft. אלו מתמקדות בשילוב הטכנולוגיה בתכנית הלימודים באופן מותאם שעונה על צרכי התלמידים. התלמידים גם מספקים משוב לחברות כיצד לשפר את המוצרים שלהם.

חלופה 2: תיכון מדעי ותיכון לאמנויות

בבסיס החלופה עומד הרעיון של פיתוח התלמיד להיות אנושי ולהביא עצמו לידי ביטוי זאת בנוסף לחידוד החוש היצירתי. לשם כך, אנו מציעים לנצל את הקרבה הפיזית שצפויה להיות בין "תיכון בן צבי" הוא התיכון הקיים לבין זה שעתיד לקום. זאת ניתן לעשות תוך התמקצעות והעמקה של כל אחד מן בתי הספר בתחום אחד. כך, יוכלו תלמידים ללמוד ולהעמיק בתחום הרבה מעבר ל"עוד מגמה" אלה להבין באמת ולעומק את התחום אותו בחרו להרחיב. זאת ועוד, ניתן אף לאפשר לתלמידים בשל אותה קרבה לשלב בין התחומים וללמוד שיעורים מסוימים במקביל תוך התחשבות במערכת השעות וכך, ליהנות מהטוב והמקצועיות של שני העולמות.

תיכון "בן צבי" יכול להתמקצע ולשמש כתיכון מדעי ראלי שכן, הבנו מתוך הסקר שביצענו כמו גם, מתוך שיחות עם גורמי חינוך בעירית קריית אונו כי, זה התחום בו מרבית התלמידים בוחרים. כאמור, התיכון הינו בין המובילים בארץ- כך שהצלחתו בתחום כבר מוכחת. לכן, התיכון החדש שיקום יהיה למעשה, בית ספר לאומנויות.

למה חשוב ללמוד תחום אמנותי? התשובה לכך מורכבת אך, פשוטה בעת ובעונה אחת. במהלך הלמידה, הפרט רוחש לעצמו מרחב ייחודי המחדד את הליך החשיבה, הביקורתית ורפלקסיביות שלו אודות עצמו וסביבתו. כלים שכאלה חושפים בפני הפרט חלקים בעלי ערך מתוך אישיותו. בכך יכולות אלה מפחיתים את הסיכוי להכנעה "למניפולציה" של בעלי אינטרסים כלומר, התלמידים מתפתחים להיות יצורים יותר אתיים, תרבותיים וחברתיים. כדי להצליח לממש אידאל זה יש לצאת מנקודת הנחה כי, התיכון אינו מכנה מקצוע או הכשרה אלא ביסודו הופך אותנו בני אדם ראויים יותר ואותה הכשרה למקצוע תגיע רק כאשר יתפתח שיקול דעת ערכי כמו גם עצמאות. מן נקודת מבט קצרת טווח, קשה לכמת והעריך את התועלת אותה יפיקו התלמידים מלימודי אמנויות לכן, הדבר מצטייר כחסר ערך או מותרות של בעלי אמצעים. עם זאת, רבים מפספסים כי בימינו בניגוד לעבר, החינוך אינו מכשיר אנשים להיות "בורג בתוך מכונה משומנת". אלא מבקש להיות השקעה ארוכת טווח לאדם והחברה. (פרוגל, ברחנא-לורנד, לויקרן, ברקאי, 2012)

עולמינו היום יותר מתמיד הפך גלובלי, דינמי ולא צפוי. אין אנו יכולים להיות בטוחים כי מה "שמוביל" את השוק היום יהיה כזה גם מחר. יתר על כן, יש הטוענים כי, משתלם יותר ללמוד מקצוע אשר יש לנו עליו תשוקה רבה גם אם אין בהכרח אנו טובים בו נכון לעכשיו. שכן, כאשר אנו בוחרים לגעת במה שמעניין אותנו נהיה מוכנים להשקיע, להתמיד ולהגיע להישגים והצלחות למעשה, נוצר לו סיפוק על בסיס האהבה. הדבר עדיף מלבחור מגמה או מקצוע בו אנו טובים אך, חסרי ענין פשוט כי השחיקה תהיה מהירה ומשמעותית יותר מה שבפועל מקשה מאוד על תחושת המיצוי ובלי זה מרבית האנשים לרוב אינם רושמים לעצמם הישג משמעותי בחייהם (צינמון, 2010; בראון וצינמון, 2014).

חשוב להבין, החיים אינם צבועים רק בשחור או לבן יש לראות, להכיר, ולחוות בשלל צבעי הקשת. מחקרים מצבעים על יצירתיות כמנבא הטוב ביותר להצלחה (בייט-מרום, 1992). בין אם מההיבט הראלי או ההומני חשיבה יצירתית היא המפתח האמיתי להצלחה ואותה נדרש לעודד ולפתח.

דוגמה טובה מהארץ הוא תיכון תלמה ילין לו יש השפעה חברתית רחבה. בבית הספר ניתן למצוא מגוון תכנוניות בהיקף 5 יחידות במדעי החברה או ספרות הנלקחים בנוסף, לאירוע חיצוני הנחשב להתנסות מעשית המהווה חלק בלתי נפרד מתהליך הלמידה. אירועים אלה הינם בדמות פסטיבל אמנות ומחנה יצירה הנערכים אחת לשנה בו מציגים התלמידים שלל יצירות והופעות בהתאם לתחום שבחרו להעמיק. תחומי

ההרחבה הם- קולנוע, ג'אז, מחול, תאטרון ומוזיקה קלאסית. בית הספר מקיים קשר עם גורמים מחו"ל שכן, ישנם שתי תזמורות המקיימות סיורים ביבשת אירופה והזמנת מרצי כיתת אומן בעלי שם עולמי.

חלופה 3: קיימות ומנהיגות:

מנהיגות היא לקיחת אחריות על כלל התהליכים המתרחשים סביבנו ונקיטת פעולות המשפיעות על סביבת חיינו. קיימות נוגעת בשלושה רבדים: סביבה, כלכלה וחברה ובאחריות שיש לנו כלפי הדורות הבאים בקבלת ההחלטות הנוגעות לנושאים אלו (מכון ירושלים למחקרי מדיניות, 2012). חינוך לקיימות של מנהיגי העתיד הוא צעד משמעותי בחשיבה כלפי הדורות הבאים. העיסוק בסביבה וקיימות נמצא בליבת השיח העולמי ומגדר כחלק מיעדי האו"ם.

למידה משמעותית יש תפקיד מכריע ביכולתנו להתמודד בהצלחה עם המשבר הסביבתי הגלובלי ועם האתגר של ביסוס צדק חברתי בר קיימא. המציאות הגלובלית הולידה מודעות אנושית חדשה – שבחזיתה המושג קיימות – ומודעות זו מחייבת חריגה מגישה ממוקדת דיסציפלינה ומעבר ללמידה משמעותית ובין-תחומית. דרושה עשייה חינוכית מאומצת וממוקדת שתקנה דעת, תעורר אכפתיות ואחריות ותפתח כישורים, רגישויות והתנהגויות – חינוך שישאיר חותם משמעותי בחיי הצעירים ויחולל אצלם את המודעות והאחריות הנדרשות להתמודדות עם אתגרים סביבתיים- חברתיים דרמטיים שמעסיקים את החברה הישראלית (המועצה הירוקה והמכון לחינוך מתקדם, 2014).

חינוך זה מתווה ערכים חברתיים כגון שייכות ואחריות למקום, אזרחות פעילה ותודעה פוליטית, מודעות לאתגרים סביבתיים- חברתיים, חשיבה ביקורתית, נקיטת עמדה ועשיית מעשה, מתוך הבנת עומק של סוגיות צדק חברתי וסביבתי, מהמקומי ועד הגלובלי. חינוך סביבתי יש ללמד בלמידה חווייתית מעוררת פליאה, הנותנת מקום לרב-תרבותיות ומבוססת מקום וקהילה. המחנך משלב פעילות חוץ-כיתתית מגוונת עם דיון בדילמות אותנטיות ואקטואליות ללומד ומזמן התנסות ושותפות במאבקים חברתיים וסביבתיים (המועצה הירוקה והמכון לחינוך מתקדם, 2014).

קיימות דוגמאות מהארץ והעולם של בתי ספר אשר מביאים את נושא הקיימות והמנהיגות כחלק מליבת העיסוק החינוכי שלהם. ואילו הם:

הכפר הירוק- בית ספר למנהיגות וסביבה- בבית הספר קיימת תוכנית לימודים ייחודית שנבנתה על ידי הצוות. היא כוללת לימודי תיאוריה ושטח, אקולוגיה, לימודי ביולוגיה וסביבה וסדנאות לפיתוח כישורי מנהיגות. כיתות טי-יב' מחויבים לעבוד שעה בשבוע במשק או במנהלה. בבית הספר קיימים מסלולי לימודים שונים לבחירת התלמידים, לפי נתוני משרד החינוך לבית הספר הישגים מרשימים בצד הלימודי וגם בצד החברתי.

התיכון לקיימות ואחריות סביבתית כפר סבא- תיכון המציע קונספט לימודים חדשני, סביבת למידה דינמית ואקטיבית והתמחות במרחבים מקצועיים כמו חברות הייטק, אקדמיה וארגונים חברתיים על ידי הקדשת יום בשבוע ללימודים מחוץ לכיתות בית הספר כך בית הספר מכשיר את התלמידות והתלמידים לאתגרי המחר ולמיומנויות הנדרשות עבורם כמו חקר, עבודת צוות, חשיבה ביקורתית והתנסות. גם כאן לבית הספר שטח חקלאי שהוא מפעיל בשטחו כחלק מתוכנית הלימודים.

High School for Environmental Studies (NYC) - המטרה של HSES היא לקדם שלמות סביבתית, שוויון חברתי ושגשוג כלכלי לכל הלומדים באמצעות חוויות למידה שיתופיות מאתגרות המקדמות אזרחות, ומנהיגות בתוך הקהילה ובעולם בכלל. הדרך לעשות זאת בתוך מרחב עירוני היא ייחודית. גג בית הספר הוסב להיות חממה מדעית לגידולים שונים ונעשים פרויקטים בשילוב הקהילה הכוללים השפעה על אוכלוסיות שונות בנושא שוויון חברתי וכלכלי. תוכנית זו פועלת לצד הישגים לימודיים מרשימים.

ניתוח החלופות:

הניתוח בוצע על פי הקריטריונים שנבחרו כקריטריונים המתאימים לליבון הסוגיה בצורה המקצועית בכל אחת מהחלופות והם: אפקטיביות, תחרותיות, חירות לבחור, שביעות רצון ושימויות מעשית. דרוג החלופות נעשה לאחר שלקחנו בחשבון את כלל הנתונים שהוצגו בפרק זה והם נוקדו ושוקללו לציון סופי. בנספחים ניתן למצוא את פירוט הקריטריונים ואופן בחינתם (נספח 1), טבלת ניתוח חלופות (נספח 2) עלויות הקמה בסיסיות של תיכון (נספח 3), עיקרי תשובות הסקר (נספח 4).

החלופה בה הקמת בית הספר תהיה בניית בית ספר הדומה במבנהו החינוכי לבית הספר "בן צבי" נובעת מהתפיסה "שאם זה לא שבור אל תתקן אותו". בית הספר הקיים הינו בית ספר מצטיין בכל קנה מידה ולכן יש היגיון בהעתקת המודל. אך בניית בית ספר במודל הזה תיתן יתרון לבית הספר "בן צבי" על פני בית הספר החדש מכיוון שאצלו התוכנית, הצוות והאמצעים כבר פועלים כמכונה משומנת ואילו בית הספר החדש יצטרך להדביק את הפער. מציאות זו לא תקדם בצורה אפקטיבית את המטרה של שיפור מערך החינוך ולא תאפשר תחרות הוגנת ובריאה בין שני בתי הספר. גם אופן החלוקה לא יכול להיות על פי בחירה אלא חלוקה שרירותית שעלולה לגרור אי שביעות רצון של הציבור כי תילקח ממנו האפשרות לבחור. אך לא ניתן להתעלם מהיתרונות המשמעותיים שיש בחלופה זו בעיקר בחיסכון במשאבים כלכליים ומשאבי זמן וכוח אדם. ניתן לעשות עירוב שימושים במבנים וציוד ביתי הספר לטובת שני בתי הספר, ואין צורך בבניית תוכנית חינוכית דבר החוסך זמן וכוח אדם.

החלופה להקמת תיכון ליזמות מביאה איתה בשורה חדשה ועכשווית לקריית אונו. זהו תחום חדשני ועדיין אינו מבוסס דיו במערכת החינוך דבר שיגרור צורך בהקדשת זמן ומשאבים לבניית תוכנית לימודית עם חזון יזמי. כמו כן, נושא היזמות נותן כלים פרקטיים לעולם המתחדש על ידי שיתופי פעולה עם חברות חיצוניות בעולם העיסקי ובאקדמיה ועל כן אפשרות זו נמצאת אפקטיבית להשגת המטרה. זו אפשרות שמתכתבת עם רצון התושבים כפי שבא לידי ביטוי בסקר שנערך ואף מביאה לחלוקה אפשרית בין בתי הספר על פי בחירת התלמיד. בגלל השוני בין בתי הספר שני בתי הספר יצטרכו להוכיח את מצוינותם בכל פעם מחדש. הקמת בית הספר אינה דורשת מבנה עלויות חריג השונה מבסיס העלויות המקובל בהקמת בית ספר ומשרד החינוך וארגונים נוספים רוצים לעודד הקמת בתי ספר בעלי תפיסה חדשנית ואף מציעים מענקים לטובת העניין. כמו כן, שיתופי פעולה עם המגזר העסקי יכולים גם להוזיל עלויות שותפות.

הקמת בית ספר לאומנויות לצד בית ספר למדעים היא האפשרות הוותיקה אשר מתקיימת בערים נוספות. לצד פיתוח אישי והבאת מקום לביטוי עצמי חלופה זו גם תיתן מענה לאופן חלוקת התלמידים וחלק מהמורים. עם זאת, גם בסקר שנערך וגם כחלק ממגמה כללית לעיסוק באומנויות בתוך בתי הספר יש דרישה נמוכה והדבר עלול ליצר פערים בין הדרישות לבתי הספר ולפגוע בתחרותיות ביניהם. העלויות להקמת בית ספר לאומנויות הם יחסית גבוהות בשל הצורך בכיתות אומן מיוחדות ואבזור עם עלויות גבוהות. אולם, בבית הספר הקיים כבר הושקעו והוקמו מרחבים לטובת מגמות האומנות הקרבה הפיזית של שני בתי הספר יכולה לאפשר שימושים משותפים במשאבים הללו, על ידי תאום ועבודה משותפת בין שני בתי הספר.

החלופה האחרונה, הקמת תיכון למנהיגות וקיימות ניתן לראות כי חלופה זו הינה חלופה שתיתן מענה ראוי לשיפור מערכת החינוך בקריית אונו כיוון שזהו תחום רחב שיכול לתת משמעות רבה לתלמידים במגוון תחומים חברתיים, כלכליים וסביבתיים. כמו כן, היא מאפשרת בחירה בין בית הספר הקיים לזה החדש ומעודדת תחרותיות מעצם השוני בין בתי הספר. עם זאת, לחלופה זו יש משמעויות הדורשות חשיבה והתייחסות נוספת. ראשית, הצורך בשטח ירוק גדול בבית הספר או מציאת פתרונות יצירתיים הדבר דורש משאב של שטח או משאב כלכלי כדי לתת מענה בהיעדר שטח ירוק אשר ניתן לקיים בו את הלימודים המעשיים. כמו כן, יש צורך בצוות מוביל ומחובר לרעיון אשר רואה בו חשיבות רבה וזאת על מנת שהתחום יהיה משמעותי בתוך הקניית הערכים בבית הספר. להקניית תחום הקיימות כבר בגיל צעיר יש השפעה ארוכת טווח על הדורות הבאים.

המלצות:

על פי ניתוח החלופות מצאנו כי החלופה של התיכון ליזמות וחדשנות הינה החלופה המתאימה ביותר עבור קריית אונו. על פי כך המלצותינו הן:

- שימוש במשאבים והכלים שמשדר החינוך מנגיש לתיכונים ובתי ספר. ניתן למצוא מדריכים רבים והכשרות און-ליין. כמו כן, משרד החינוך מאפשר לעשות בגרות מורחבת ביזמות. (פירוט בנספח 5)
- שיתוף פעולה עם אוניברסיטת בר אילן, מכללת קריית אונו וגורמים בתעשייה בסביבה הקרובה.
- הקמת צוות היגוי שיבחן כיצד נושא יזמות וחדשנות יכול להיות מוטמע בתיכון בצורה נרחבת.
- שיתוף הציבור באופן מיטבי. שיתוף הציבור ופעילות בשקיפות יצמצמו התנגדויות ויגבירו את תחושת המעורבות והשייכות.
- חלופת התיכון ליזמות ולחדשנות הייתה במקום הראשון בדירוג החלופות ולאחריה בפער לא גדול נמצאה החלופה של מנהיגות וקיימות. אנו רואים דמיון בחלופות בכך ששתיהן מבוססות על ערכים של עולם משתנה ושאיפה לפיתוח הפרט והסביבה. ניתן לשלב בין החלופות ולדאוג לכך שתלמידים רבים ככל הניתן יוכלו למצוא את התחום הקרוב לליבם וכך יפיקו ערך מוסף משמעותי מן התיכון.
- **המלצה לאופן חלוקת התלמידים בין התיכונים:**

במטרה לענות על יעד אופן חלוקת התלמידים בין התיכונים בחרנו שלוש הרים הדומות במאפייניהן לקריית אונו - כפר סבא, רעננה ורמת השרון. ניסינו להבין מה הוא אופן החלוקה של התלמידים עם סיומם את חטיבת הביניים. ברמת השרון חלוקת התלמידים הינה לפי מפת אזורי רישום המתבססת של כתובת המגורים. ברעננה ישנם ארבעה חטיבות ושלושה תיכונים, במטרה ליצור גיוון תלמידי חטיבת יהונתן יכולים לבחור האם ברצונם להירשם לתיכון אוסטורובסקי או לתיכון מור מטרורס בעוד לשאר החטיבות תיכון יעודי. למיטב הבנתנו גם בכפר סבא ישנה חלוקה למרחבים מוגדרים אך, בכל מרחב מספר בתי ספר מהם יכולים התלמידים לבחור את המוסד הנכון בעבורם. כמובן, בהתחשב בקריטריונים מוגדרים מראש ואיזון בין מוסדות הלימוד.

בפועל אופן החלוקה אותה מציעה כפר סבא אינה רלוונטית שכן, עתידים להיות שני תיכונים בקריית אונו. אך, מציעים הם בחירה אקטיבית ופחות פסיבית מה שמחזק את תחושות הציבור לתיכון. גם בסקר אותו ערכנו מרבית הנשאלים תמכו באפשרות המציבה אותם במעמד אקטיבי כדוגמת, קבלה למגמה או תחום עניין. ולכן, נכון לתת לציבור את אותה תחושת מעורבות בה חושק ולאפשר בחירה תוך הצוות קריטריון והגבלות שתאזן בית כמות התלמידים בתיכונים.

סיכום:

הקמת תיכון נוסף היא אבן דרך משמעותית בהתפתחות ובצמיחה של עיר והיא מהווה הזדמנות להשפיע על דור העתיד שילך ויגדל בעיר הזו. עבודה זו בחנה את סוגיית הקמת תיכון חדש בעיר קריית אונו בכלים מקצועיים, ספרות מחקרית תוך שימת לב לדגשים שהועלו מצוות החינוך בעיר, הורים, תלמידים ואנשי מקצוע אשר עשו תהליכים דומים בערים שונות. כמו כן, נסקרו מגמות חינוכיות שונות בארץ ובעולם ומתוכם גובשו שלוש חלופות שיכולות לתת מענה ראוי לתלמידי קריית אונו. החלופות נותחו ודורגו על פי מספר קריטריונים שנמצאו משמעותיים לכל התהליך מבחירת החלופה ועד ההקמה בפועל.

במהלך העבודה הבנו כי מעבר לעיסוק "במה להקים", לא פחות חשוב לעסוק ב"איך להקים" וזאת כדי לזכות לשיתוף פעולה ואמון הציבור. יש לנקוט בצעדים מקדימים וחשיבה לרתימת הציבור לקבלת החלופה הנבחרת ומניעת התנגדויות. נושא שעלה כאתגר מול הראשות.

כמו כן, כאשר בוחנים את "האיך" שמנו לב כי בבחינת הפרמטרים יש השפעה רבה לאיך תבוצע החלופה. לדוגמה: בקריטריון הישימות המעשית, הכנסנו את נושא העלויות. ידוע כי למשרד החינוך יש מפתח תקצוב לבניית בית ספר לפי כמות הכיתות ומספר התלמידים, יתר התשלומים חלים על הראשות. במידה ולביצוע חלופה מסוימת ישנם עלויות נוספות על כיתות וחללים לימודיים מיוחדים או ציוד יקר. קריטריון הישימות המעשית נפגע. עם זאת, משרד החינוך וארגונים שונים רוצים לעודד חדשנות בחינוך ומפרסמים קולות קוראים להשתתפות בהוצאות של בתי הספר על חדשנות חינוכית. מצד אחד ישנם הוצאות גדולות יותר ומצד שני ישנם הזדמנויות להכנסות מה שמביא לתוצאה שאינה מוחלטת אך ניתן לזהות מגמה.

התייחסות נוספת לחשיבות אופן הביצוע עולה במחקר הערכה מקיף, שנערך בשנות השבעים על ידי Corporation Rand, נותחו גורמי ההצלחה והכישלון של מספר רב של פרויקטים חינוכיים שמומנו במסגרת ארבע יוזמות של הממשל הפדרלי בארה"ב. עשר שנים לאחר מכן נבחנו מסקנות המחקר שנית לאור מחקרים שנעשו מאז לגבי תכניות פדרליות נוספות, שבתכנון כבר הובאו בחשבון לקחים שהופקו ממחקר Rand וממחקרים אחרים שהדגישו את קשיי היישום. המסקנה המרכזית של המחקר נותרה בעינה:

אסטרטגיות שנמצאו אפקטיביות במחקר היו אסטרטגיות שהגבירו את הסיכוי לתהליך של התאמה הדדית בין המוסד המבצע לבין התוכנית במיוחד כאשר הופעלו במשולב: השתלמויות ממוקדות ומתמשכות, מתן עזרה למבצעים על ידי צוות מקומי, תצפיות בפרויקטים דומים, פגישות צוות קבועות המתמקדות בהיבטים מעשיים, שיתוף המורים בהחלטות, פיתוח חומרים מקומי והשתתפות המנהלים בהשתלמויות.

חלק מתהליך למידת השטח כלל שאלון שנשלח לתלמידים, ההורים והמורים. השאלון נשלח בימים האחרונים של שנת הלימודים והביא תוצאות ששיקפו את העדפות הציבור שנוטות לכיוון תיכון בעל אופי יזמי וחדשני עם זאת לאחר ניתוח התוצאות הראשוניות, השאלון הופץ בשנית ונושא המנהיגות דורג כראשון בבחירה ולאחריו בפער קטן היזמות. הסיבות לשינוי יכולות לנבוע ממספר סיבות חלקן סביבתיות וחלקן מבניות. השערה שעלתה לנו היא שהימצאותנו בתקופת בחירות מדגישה לציבור את החשיבות במנהיגות ערכית ובהשפעות שלה על המציאות שלנו. ימים אלה מבליטים את הצורך בבניית דור ההנהגה הבא דבר המתכתב עם עלית הבחירה בנושא המנהיגות. בנוסף, עולה בתוצאות השאלון קולות המבקשים לאזן את נושא ההשגיות בציונים עם מתן דגשים חברתיים וקהילתיים.

על פי ניתוח החלופות נמצא כי תיכון ליזמות הינה חלופה שתיתן את המענים הטובים ביותר לתלמידי קריית אונו. עולם היזמות היום הולך ביחד עם האחריות החברתית הדבר מרחיב את היריעה של הערכים שניתן

להעביר לדור הבא. יש בו חדשנות, יצירתיות, חשיבה מחוץ לקופסא, גמישות, השפעה סביבתית, יצירת קשרים עם העולם העסקי, האקדמי והחברתי כל אלה יכולים להוביל את החינוך בקרית אונו צעדים נוספים קדימה.

ביבליוגרפיה:

- איזנברג א', זליבנסקי ע' *יהתאמת מערכת החינוך למאה ה-21*. המכון הישראלי לדמוקרטיה 2018.
- בייט-מרום, ר' (1992). אישיות: תיאוריה ומחקר (כרך 3). האוניברסיטה הפתוחה בישראל.
- בן עמי, ל' (2019). *יתכניית 20-80 להטמעת מגמת יזמות חברתית בבה"ס* איחזור מתוך : <https://lilisela6.wixsite.com/yazanut/post/%D7%AA%D7%95%D7%9B%D7%A0%D7%99-%D7%AA-80-20-%D7%9C%D7%94%D7%98%D7%9E%D7%A2%D7%AA-%D7%9E%D7%92%D7%9E%D7%AA-%D7%99%D7%96%D7%9E%D7%95%D7%AA-%D7%97%D7%91%D7%A8%D7%AA%D7%99%D7%AA-%D7%91%D7%94-%D7%A1>
- בראון, ד' וצינמון, ח' (2014). *מרכיבים אישיוניים ורגשיים בתהליך קבלת החלטות לימודיות ביחס לבחירת מגמה בתיכון בקרב מתבגרים עם וללא לקויות למידה*. אוניברסיטת תל-אביב, בית הספר לחינוך.
- המועצה הירוקה והמכון לחינוך מתקדם. (2014). *מכניסים את הקיימות לליבה*. תל אביב: סמינר הקיבוצים.
- טומין, מ' (1992) [מקור: 1953]. *כמה עקרונות של הריבוד החברתי- ניתוח ביקורתי*. בתוך: רוט הלר ונוה (עורכים). *היחיד והסדר החברתי*. תל אביב: עם עובד. עמ' 321-331.
- זוהר ענת, בושריאן עודד " *התאמת תוכניות הלימודים וחומרי הלימוד למאה ה-21* " יוזמה- מרכז לידע יישומי בחינוך, 2020.
- מכון ירושלים למחקרי מדיניות. (2012). *תחזית קיימות לישראל 2030*. ירושלים: המשרד להגנת הסביבה.
- פרוגל ש', ברחנאלורנד ד', לויקרן מ', ברקאי ס' (2012). *"על חשיבותו של חינוך לאמנות"*, *הד החינוך*, גיליון מס' 05, עמודים 46-47.
- פרידמן, מילטון ורוז (1979). *החופש לבחור*. תל-אביב: זמורה ביתן. ע"ע: 135-154.
- צינמון, ר' (2010). *תהליך קבלת החלטות על מסגרת לימודים תיכונית – תרומתם של גורמי תמיכה חברתיים, מיצב ומגדר*. הצעת מחקר שנשלחה לקרן תחרותית.

Kaufeld M. &Gregory G. *The motivated/ brain Improving student attention, engagement and perseverance*. 2015. ASCD publishers. Alexadria, Virginia,USA

Woolner, P., Hall, E., Higgins, S., McCaughey, C., & Wall, K. (2007). *A sound foundation? What we know about the impact of environments on learning and the implications for Building Schools for the Future*. *Oxford review of education*, 33(1), 47-70.

נספחים :

נספח 1 : פירוט הקריטריונים ואופן בחינתם.

קריטריון	אחוז מהניקוד	אופן בחינה
ישימות מעשית	25%	עלויות , כוח אדם, משאפים סביבתיים
תחרותיות	20%	חלופה המאפשרת תחרותיות חיובית
חירות לבחור	15%	חלופה המאפשרת בחירה
שביעות רצון	25%	בהתאם לתוצאות הסקר
אפקטיביות	15%	כמה החלופה תורמת לפתרון הבעיה

נספח 2- טבלת ניתוח חלופות

של מנהיגות וקיימות		אומנויות/ מדעי טכנולוגי		יזמות		חלופת 0		
15%	***	15%	***	15%	***	5%	*	אפקטיביות
20%	***	13.333%	**	20%	***	6.667%	*	תחרותיות
15%	***	15%	***	15%	***	0%		חירות לבחור
16.667%	**	8.33%	*	25%	***	8.33%	*	שביעות רצון
16.667%	**	16.667%	**	16.667%	**	25%	***	ישימות מעשית
83.334%	13	68%	11	91.667%	14	45%	6	סה"כ נקודות

נספח 3- עלויות הקמה בסיסיות של תיכון

פונקציה	סה"כ מ"ר (ברוטו)	מחיר (למ"ר)	סה"כ עלות	העמסות	סה"כ לאחר העמסות	הערות
ב"ס על יסודי 30 כיתות (דרישות סטנדרט מ. החינוך)	6,430	6,300	40,509,000 ₪	20,254,500 ₪	60,763,500 ₪	להלן פרוגרמת מ. החינוך עם פירוט הפונקציות והמטראז'
תוספות עירייה	477	6,300	3,005,100 ₪	1,502,550 ₪	4,507,650 ₪	תוספת 2 חדרי עבודה פרטנית, תוספת שטח לחדר מורים, תוספת שטח לחדר מנהל, 3 חללי למידה משותפים, תוספת שטח לחדר רכיזי שכבות, תוספת שטח לקפיטריה
אולם ספורט	2,003	7,500	15,022,500 ₪	7,511,250 ₪	22,533,750 ₪	האולם ספורט, המרכז הקהילתי, האודיטוריום והקפיטריה יתכננו בקומפלקס אחד בסמוך לבית הספר כך שתתאפשר פעילות קהילתית בשעות אחריה"צ (עירוב שימושים)
מרכז קהילתי	846	7,500	6,345,000 ₪	3,172,500 ₪	9,517,500 ₪	כולל זירת כדורסל, חדרי ניהול ומזכירות, מחסנים, חדרי תפעול, ניקיון, שופטים, מלתחות, צינע, שירותים, מבאה - הכל לפי תיק מוצר של אולם ספורט בינוני
הצללה קשיחה למגרש הספורט	1,344	1,500	2,016,000 ₪	1,008,000 ₪	3,024,000 ₪	חדרים חוגים + מחסן 6
מרפסת	225	2,000	450,000 ₪	225,000 ₪	675,000 ₪	נדרש כדי לעמוד בתקן לשטחי חצר עבור תלמידי של מ. החינוך ומ. הבריאות - 5
קרוי קל בחצרות פנימית ושדרה מרכזית	898	1,000	898,000 ₪	449,000 ₪	1,347,000 ₪	
פיתוח תחנת ומגרש ספורט	7,027	1,000	7,027,000 ₪	3,513,500 ₪	10,540,500 ₪	
חיבור חשמל ותחנת טרנספורמציה	0	0	1,500,000 ₪	750,000 ₪	2,250,000 ₪	
פינוי פולשים, הקמת קיר תומך בגבול המגרש ושילוב אופניים	0	0	1,500,000 ₪	750,000 ₪	2,250,000 ₪	אנשים פרטיים הפולשים לשטח ציבורי
גבולות פיתוח ברח' סמוכים לטובת בית הספר	0	0	3,000,000 ₪	1,500,000 ₪	4,500,000 ₪	
עבודות פיתוח בשי"פ דרומי (כ-5 דונם)	9,672	84	812,448 ₪	2,500,000 ₪	7,500,000 ₪	
אגרת תגזיז מים	9,672	500	4,836,000 ₪	406,224 ₪	1,218,672 ₪	
הטנידות וריהוט	0	0	1,600,000 ₪	2,418,000 ₪	7,254,000 ₪	
מתחשב בית הספר	0	0	1,600,000 ₪	800,000 ₪	2,400,000 ₪	
סה"כ אומדן	-	-	93,521,048 ₪	46,760,524 ₪	140,281,572 ₪	
סה"כ החזר מ. החינוך	7,234	5,309	38,406,368 ₪			
סה"כ החזר מ. התרבות והספורט לאולם			2,500,000 ₪			
סה"כ החזר			40,906,368 ₪			
סה"כ עלות לאחר החזר			99,375,204 ₪			

העמסות - מע"מ, תכנון וניהול, בצי"מ = 50%
מפתח תקצוב מ. החינוך - 5,309 ₪ ל-1 מ"ר

נספח 4- עיקרי תשובות הסקר :

על הסקר ענו 261 משתתפים, (מתוכם 60% הורים, ו40% תלמידים, 72% נשים, 28% זכרים).

כאשר מהמשתתפים נשאלו מהם התחומים העיקריים ההופכים תיכון למצויין התשובות המובילות היו "צוות המורים" (90.5% מהמשתתפים), "מגוון המגמות" (52.5% מהמשתתפים), "מעורבות חברתית, יוזמה והשפעה אישית" (33% מהמשתתפים), ובמקומות הבאים - "תכני העשרה", "פעילויות חברתיות", "תשתיות והכנה ללימודים גבוהים".

כאשר המשתתפים התבקשו לדרג מ-1 (נמוך ביותר) עד 5 (גבוה ביותר) "עד כמה הם חושבים שנכון שאופי התיכון החדש יהיה כך": התשובות אשר קיבלו את הדירוג הגבוה ביותר היו תיכון "מנהיגות חברתית" (70% דירגו אופציה זו כגבוהה), תיכון יזמות (63% דירגו אופציה זו כגבוהה) "תיכונים בעלי מגמות משותפות" (49% דירגו אופציה זו כגבוהה) "תיכון רב תרבותיות" (43% דירגו אופציה זו כגבוהה). בנוסף התיכונים אשר קיבלו את הדירוג הנמוך ביותר היו: תיכון זהה לקיים (47% דירגו אופציה זו כנמוכה) ותיכון לתחומי האומנות (35% דירגו אופציה זאת כנמוכה)

כאשר המשתתפים נשאלו "אילו מגמות לדעתם חשוב שיהיו בתיכון החדש", התשובות המובילות היו: "מדעי המחשב" (73.8% מן המשתתפים), "מגמה מדעית" (67.3% מן המשתתפים), "סייבר" (60.1% מן המשתתפים). פחות מאחוז קיבלו מספר מגמות וביניהן: "קולנוע", "אופנה" "משפטים", "רפואה", "ביולוגיה".

כאשר המשתתפים נשאלו "כיצד היית חושב שנכון שתתבצע חלוקת התלמידים לשני התיכונים במעבר אליו מחט' הביניים"? התשובות אשר התקבלו הינן: "על פי קבלה למגמות" (56% מהנשאלים), "ע"פ תחום עניין" (40% מהנשאלים). "ע"פ איזור מגורים" (18.3%), חלוקה שרירותית (12.5%), על בסיס חטיבה (12.2%).

בנוסף הותרנו מקום להתייחסות חופשית. התרשמנו מן התשובות המעמיקות הרואות את בית הספר כמקום משמעותי- גם מבחינה חינוכית וגם מבחינה חברתית. כמה דוגמאות מייצגות מהלך הרוח של התשובות:

"אני מאוד שמחה על התיכון החדש. התיכון עכשיו מאוד גדול ומבאס לא להכיר חלק גדול מהשכבה שלך אז אני מרגישה שהוא יתרום מאוד לגיבוש ומבחינה חברתית להרבה ילדים"

חלוקה מתמשכת לפי יסודי או איזור מגורים תיצור פילוג גדול בכל חטיבה/ תיכון, ימנע מילדים להתערבב עם ילדים ששונים מהם במצב חברתי-כלכלי שונה (כן, יש פערים גדולים גם בתוך קרית אונו, והם ניכרים לילדים עוד מגילאי יסודי) ואני לא רואה בכך אף יתרון מלבד קושי מועט למערכת לשבץ ילדים בכיתות חדשות."

"בעיניי מה שעושה תיכון טוב זה הערכים והתרבות של בית הספר ולצדדי זה לא מופיע בשאלון- ערכים של עזרה לזולת, אחריות, אהבת אדם והמדינה, מצוינות ועוד"

"אין ספק שנדרש להקים תיכון נוסף בעיר. חלק מן המגמות יכולות להיות זהות כגון מגמות ריאלייות והומניות שהביקוש אליהן רב וחלק מהמגמות שונות על מנת לייצר מגוון לתלמידים ותחרות על התלמידים הטובים מצד התיכונים. לדעתי ניתן לתת לתלמיד להחליט היכן ילמד ולא לפי הקצאה או מקום מגורים (בשיטה של קבלה לפי קריטריון), זה יגרום לתיכונים להיות טובים יותר מכיוון שיתחרו על התלמידים הטובים יותר ובכך נרוויח חינוך טוב יותר עבור הילדים."

נספח 5: פירוט על תוכנית התחל"ה

תוכנית התחל"ה - התמחות, חונכות למידה.

המגמה נלמדת בהיקף 10 יח"ל במשך 3 שנים:

- מקצוע מוביל (5 יח"ל) - "מנהיגות ויזמות" - הנלמד בכיתה י"א
- מקצוע התמחות (5 יח"ל) - "השפעה ויזמה" - הנלמד בכיתה י"ב

דרכי הפעולה של המגמה

למידה: תהליך הלמידה משלב למידה עיונית ומעשית במספר רב של תחומי ידע ומיומנות. התלמידים כותבים עבודות ומבחנים מבוססי ידע שרכשו בתהליך ההתמחות, ומפתחים את החשיבה החברתית והביקורתית שלהם. במסגרת המגמה ניתן לצבור עד 10 יחידות בגרות, ולהרחיב את הלימודים ל-5 יחידות נוספות לבגרות במקצוע שייבחר על ידי התלמיד/ה.

חונכות: במהלך השנה, בעזרת חונכים (מורים) התלמידים לומדים להכיר את עצמם, חזקותיהם, תחומי העניין שלהם ואת סביבתם העסקית והארגונית. חונכות מכוונת לתכנון ולהשגת מטרות אישיות בתמיכת קבוצת העמיתים.

התמחות: לאחר תהליך מעמיק של חקר תחומי עניין ואפשרויות התעסוקה, התלמיד בוחר מקום התמחות, ויוצא ליום למידה ועשייה בו מקבל ליווי ממנטור (איש מקצוע מארגונים בקהילה) בו הוא חוקר נושאים בארגון ותורם לקהילה דרך הארגון בו מתמחה.